

POHJOIS-KYMEN KASVUN ALUEEN KUVAUS

Sijainti ja liikenneyhteydet: Pohjois-Kymen Kasvun alue koostuu kahdesta kunnasta, Kouvola ja Iitti. Kouvola sijaitsee Kymenlaakson maakunnassa ja Iitti Päijät-Hämeessä. Etelärannikolle on matkaa 80 km, Helsinkiin 140 km ja Pietariin 300 km. Lähimmät kaupungit ovat Lahti, Porvoo, Kotka, Hamina ja Lappeenranta. Ratayhteydet Kouvolaan kulkevat eri puolille Suomea, Venäjälle ja Kiinaan. Valtatie 12 kulkee alueen halki etelä-pohjoissuunnassa. Lähimmät lentokentät ovat Helsinki-Vantaa ja Lappeenranta, molemmat puolentoista tunnin ajomatkan päässä. Lähimmät satamat ovat Hamina-Kotkan satama ja Helsingin satama. Alueelta kulkee vesireitti Järvi-Suomeen.

Historia: Kymijoen varteen on syntynyt pysyvää asutusta jo esihistoriallisella ajalla. 1400–1500-luvuilla alueen emäpitäjiä olivat Elimäki, Iitti ja Vehkalahti. Paperiteollisuutta syntyi joen varsille 1700-luvulla ja 1940–1950-luvuilla kosket valjastettiin sähköntuotantoon. Helsinki-Pietari-radnan valmistuttua vuonna 1879 Kouvolaan alkoi kehittyä merkittävä risteysasema. Kymijoki oli Ruotsin ja Venäjän rajana vuosina 1743–1809 ja toimi useiden taisteluiden näyttämönä. Toisen maailmansodan jälkeen alueelle sijoitettiin Karjalan evakkoja. Ajan mittaan Valkeala, Jaala, Kuusankoski, Anjalankoski, Elimäki ja Kouvola irtautuivat omiksi kunnikseen, kunnes ne vuonna 2009 yhdistettiin Kouvolaan kaupungiksi. Iitti siirtyi Uudenmaan läänistä Kymen lääniin vuonna 1949 ja maakuntavaihdos Kymenlaaksosta Päijät-Hämeeseen tapahtui vuoden 2021 alussa.

Maisema ja ympäristö: Salpausselät vaikuttavat alueen suurmaisemaan. Alueen pinta-ala on yhteensä 3570,3 km² (Iitti 687,0 km², Kouvola 2883 km²), josta vesistöt kattavat n. 12 %. Kymijoki halkoo aluetta ja alueella on yli 500 järveä, joiden tila on pääasiassa hyvä tai tyydyttävä. Maisema on maaseutumaista metsineen ja peltoineen. Viljelykäytössä olevaa peltoalaa on n. 59 000 ha (Iitti 13 000 ha, Kouvola 46 000 ha) eli n. 19 % maapinta-alasta. Erityisesti Iitin, Elimäen ja Anjalankosken alueelle ovat tyypillisiä tasaiset peltoaukeat. Valtakunnallisesti arvokkaita maisemakohteita löytyy Kymijokilaaksosta, Sippolan-Summanjokilaaksosta, Jaalan kirkonseudulta, Verla-Selänpää-alueelta, Elimäen kirkonseudulta, Mustilan Arboretumista sekä Hiidenvuorelta. Maakunnallisesti arvokkaita kohteita on näiden lisäksi 11.

Infrastruktuuri: Yksityisteitä on alueella yhteensä 4600 km, joista 4000 km on Kouvolaan ja 600 km Iitissä. Vesihuolto-osuuskuntia toimii viitisenkymmentä. Traficomien laajakaistaluokituksen mukaan molemmat kunnat ovat kiinteiden laajakaistojen ja mobiililaajakaistojen saatavuuden osalta valtakunnan keskitasoa, luokituksen ollessa 2–2,5 (luokitus asteikolla 1–4). Korjaustarvetta on paljon erityisesti vesihuollossa ja tiestöissä.

Väestö ja asuminen: Alueen väkiluku on 88 173 (81 522 Kouvola ja 6651 Iitti). Väestö on vähentynyt erityisesti Kouvolaan alueella huomattavasti maan keskiarvoa enemmän. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on kasvanut ja alle 15-vuotiaiden vähentynyt. Jos muutos jatkuu samanlaisena, vuoteen 2040 mennessä on odotettavissa 17 % eli 15 000 hengen väestön lasku. Väestötiheys (21,8 asukasta/km²) on korkeampi kuin maan keskiarvo, mutta on laskenut, kun muualla Suomessa se on samaan aikaan kasvanut. Väestöstä 47,7 % asuu maaseutualueilla. Maaseutu- ja kaupunkialueella asuvien suhteet ovat pysyneet liki samanlaisina viimeisten kuuden vuoden aikana. Asuminen on edullista ja tyhjillään olevia kiinteistöjä on paljon. Vapaa-ajanasuntoja on lähes 10 000, joista noin puolet on ulkopaikkakuntalaisten omistuksessa.

Työllisyys ja työpaikat: Työllisyysaste on lähellä maan keskiarvoa, mutta työttömien osuus työvoimasta on hieman maan keskiarvoa korkeampaa. Työttömyysaste oli suurempi Kouvolaan kuin Iitissä. Vuonna 2017 alueella oli 33 478 työpaikkaa, joista 31 329 oli Kouvolaan ja 2149 Iitissä. Vuonna 2019 asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus oli Iitissä 50,1 % ja Kouvolaan 84,1 %. Työpaikoista 62,4 % on palvelualoilla, 28,8 % jalostuksessa ja 6,9 % alkutuotannossa. Iitissä alkutuotannon ja jalostuksen työpaikkojen osuus on huomattavasti suurempi kuin Kouvolaan. Kouvolaan 73,4 % työpaikoista on palvelualoilla, kun Iitissä näistä on 51,4 %. Merkittäviä työllistäjiä ovat Kymen sote, Puolustusvoimat, UPM-Kymmene, Kymen Seudun Osuuskauppa ja Stora Enso Oyj. Osalla toimialoja on pulaa osaavasta työvoimasta.

Yritystoiminta: Alueella oli vuoden 2019 alussa 5169 yritystä, joista Iitissä 531 ja Kouvolaan 4638. Yrityskanta on kasvussa ja on suunnilleen maan keskiarvon tasolla. Toimialoittain eniten yrityksiä on tukku- ja vähittäiskaupassa, rakentamisessa, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa, palvelutoiminnassa, teollisuudessa ja alkutuotannossa. Maatalous- ja puutarhayrityksiä on 1100, määrä on ollut laskussa. Päätuotantosuunta on kasvinviljely ja eniten viljellään rehunurmea, kauraa, vehnää ja ohraa. Maitotiloja on 80. Moni yritys on ikääntyneitä ja toiminnan jatkajia on vaikea löytää.

Opiskelu ja koulutus: Alueella toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk, Kymenlaakson Opisto, Aikuiskoulutuskeskus Taitaja ja Kouvolan seudun ammattiopisto KSAO, joissa on yhteensä n. 7000 opiskelijaa. Yliopistoa ei ole. Koulutustaso on hieman maan keskiarvoa matalampi. Noin 67 % yli 15 vuotta täyttäneistä on suorittanut vähintään toisen asteen tutkinnon ja noin neljäsosa korkea-asteen tutkinnon. Korkeakoulutettujen osuus on kasvanut, mutta on hitaampaa kuin maassa keskimäärin.

Kylä-, asukas- ja yhdistystoiminta: Alueella on noin 72 toiminnallista kylää, joissa toimii kylä- tai muu vastaava yhdistys. Kylistä n. 60 sijaitsee Kouvolaissa ja 12 Iitissä. Ajantasaisia kyläsuunnitelmia on noin neljäsosassa kylä. Kylätaloja ja vastaavia yhteisiä asukkaiden kokoontumispaikkoja on viitisenkymmentä. Alueella toimii kaksi maakunnallista kylien kattojärjestöä: Kymenlaakson Kylät ry Kouvolaissa ja Päijät-Hämeen Kylät Iitissä. Kyläasioita hoitavat myös Kouvolan kylien neuvottelukunta ja Iitin kyläasiain neuvottelukunta. Kouvolaissa on lisäksi viisi lähidemokratiaperiaatteella toimivaa aluetoimikuntaa sekä vapaa-ajanasukkaiden toimikunta. Kunnat myöntävät yhdistyksille toiminta-avustusta ja yhdistyksille on tarjolla yhteisiä toimitiloja, mm. Kouvolan Porukkatalo. Yhdistykset voivat hakea kehittämiseensä rahoitusta paikallisilta rahoittajilta, kuten JEV-säätiöltä, Jaala-säätiöltä, Kymi100-säätiöltä ja Googlelta.

Harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet: Alueella on useita kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittäviä matkailukohteita, kuten Unescon maailmanperintökohde Verla, KymiRing, Repoveden kansallispuisto, Mustilan Arboretum, Tykkimäen huvipuisto ja Kimolan kanava. Sekä valtakunnallisesti merkittäviä että pienen mittakaavan tapahtumia ja toimintaa on paljon, kuten Suomen suurin kotimaisen lähiruoan tapahtuma Elimäen lähiruokamessut. Kulttuuritarjonnasta pitävät huolen mm. KymiSinfonietta, Iitin Musiikkijuhlat ja toistakymmentä harrastajateatteria. Mahdollisuudet luonnossa ja vesillä liikkumiseen ovat erittäin hyvät eri puolilla aluetta ja mm. metsästys on suosittu harrastus. Alueella toimii myös useita urheiluseuroja, tunnetuimpina Kouvolan Pallonlyöjät, KooKoo, Kouvot ja MyPa.

KASVUN ALUEEN SWOT

<p>SISÄISET VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyvä sijainti ja hyvät liikenneyhteydet • useita kiinnostavia matkailukohteita • Kymijoki ja muut vesistöt • luonnonläheisyys ja hyvät ulkoilumahdollisuudet • vientiteollisuus ja teollinen perinne • rikas kulttuurihistoria • paljon tapahtumia ja kulttuuritoimintaa • luomutuotantoa paljon • useita oppilaitoksia • vapaa-ajan asukkaita paljon • kyliä ja yhteisöllistä toimintaa ja resursseja niihin • asuminen edullista 	<p>SISÄISET HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • väestökehitys; väestö ikääntyy ja vähenee • alueen huono veto- ja pitovoima; erityisesti nuoret ja lapsiperheet • yliopisto puuttuu • negatiivinen asenneilmapiiri • heikko kuntatalous • yritystoiminta monin osin puutteita • vähän kiinteitä palveluita maaseudulla • talkooväki vanhenee, vähenee ja/tai uupuu • infra rapistuu • ei puhalleta yhteen hiileen
<p>ULKOISET MAHDOLLISUUDET</p>	<p>ULKOISET UHAT</p>
<ul style="list-style-type: none"> • pääkaupunkiseutu ja Venäjän lähellä • uudet teknologiat, ml. digitalisaatio • kasvava kiinnostus monipaikkaisuutta kohtaan • lähi- ja luomuruoan kysyntä kasvussa • terveyden ja hyvinvoinnin merkitys kasvussa • kestäväälle energiantuotannolle huutava tarve 	<ul style="list-style-type: none"> • työvoiman saanti • suurten teollisten työnantajien katoaminen • maailmantalouden suhdannevaihtelu • byrokraatia tukahduttaa hyvien ideoiden toteuttamisen • turvallisuuden tunteen väheneminen radikalisoitumisen ja yleisen epävarmuuden vuoksi • ilmastonmuutoksen aiheuttamat äärimmäiset sääilmiöt, ilmastopakolaisuus

ANALYYSI NYKYTILASTA

VAHVUUDET: Alueen vahvuuksia ovat hyvä sijainti ja liikenneyhteydet erityisesti pääkaupunkiseudulle ja Pietariin. Kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja alueellisesti kiinnostavia matkailukohteita on paljon. Alue on maaseutumaista metsineen ja peltoineen, vesistöä on paljon ja vesistöjen kunto on pääsääntöisesti hyvä tai tyydyttävä. Alkutuotanto on vielä merkittävässä roolissa alueella ja luomutuotantoa on paljon. Puitteet luonnossa liikkumiseen ovat erittäin hyvät. Teollisuus on merkittävä työllistäjä. Alueella on pitkät vientiteollisuuden perinteet, joten kansainvälisyys on monille yrityksille tuttua. Myös oppilaitokset harjoittavat kansainvälistymistä mm. opiskelijavaihtojen kautta. Kulttuurihistoria on rikasta ja erityisesti sotahistorian näkökulmasta alue on yksi merkittävimmistä koko maassa. Kulttuuritoimintaa ja tapahtumia on paljon. Ulkopaikkakuntalaisten omistuksessa olevia vapaa-ajan asuntoja on n. 5000. Asuminen on edullista ja tyhjiä kiinteistöjä on paljon. Myös kylä- ja asukastoimintaa on eri puolilla aluetta ja yhdistyksillä on mahdollisuuksia kehittää toimintaansa mm. erilaisten rahoitusten avulla.

HEIKKOUEDET: Väestökehityksen kannalta alue on yksi pahimmista Suomessa: väestö vähenee kovaa vauhtia ja ikääntyy, jolloin huoltosuhte heikkenee. Nuoret lähtevät usein opintojen perässä muualle ja jäävät sille tielleen. Yliopistoa ei ole, joten alueelle ei tule merkittävässä määrin opiskelijoita muualta. Työpaikkoja ei ole niin paljon, että alueelle muutettaisiin niiden vuoksi. Seutukunnalla on huono imago ja alueen veto- ja pitovoima on heikko. Asenneilmapiiri on yleisesti ottaen negatiivinen: yhteistyön tekeminen kangertele, vanhat kuntarajat elävät ihmisten ajatuksissa ja Kouvolan ja Kotkan välillä on vahva vastakkainasettelu. Kuntien taloustilanne on heikko. Yrityksiä on paljon, mutta yritysten liiketoimintaosaaminen vaihtelee: yhteistyön tekeminen toisten yritysten ja kuntien kanssa on monille vierasta, johtaminen on osassa yrityksiä heikkoa ja tuotteiden ja palveluiden jalostusaste on yleisesti matala. Erityisesti pienten yritysten on vaikeaa kansainvälistyä, vaikka halua siihen olisi. Yrittäjät ovat kuormittuneita ja yritysten jatkajista ja osaavasta työvoimasta on pulaa. Maaseudulla on vähän kiinteitä palveluita ja harrastusmahdollisuuksia erityisesti lapsille ja nuorille. Perinteinen talkoohengessä tapahtuva kylätoiminta on harvojen, usein ikääntyneiden kyläläisten, hartioilla. Teitä, vesihuoltojärjestelmiä ja valokuitua on, mutta myös korjaustarvetta on paljon. Osassa vesi- ja tieosakaskuntia heikko hallinnon osaaminen hankaloittaa kehittämistä.

MAHDOLLISUUDET: Pääkaupunkiseudun ja Pietarin markkina-alueet ovat lähellä. Erityisesti pääkaupunkiseudun asukkaita on mahdollista houkutella alueelle vakituiseksi asukkaiksi, koska seutukunnalla on tarjota väljyyttä ja omaa rauhaa edulliseen hintaan kohtuullisen matkan päässä. Lähi- ja luomuruoan kasvavaan kysyntään löytyy mahdollisuuksia, sillä viljelyalaa on paljon. Biotalouteen pohjautuvien energiaratkaisujen kehittämiseksi on alueella hyvät mahdollisuudet. Keskeisessä roolissa on uusien teknologioiden käyttöönotto ja digitalisaation hyödyntäminen. Myös hyvinvointipalveluiden kehittämiseen on olemassa hyvät puitteet.

UHAT: Uhkakuvat liittyvät maailmantalouden suhdannevaihteluihin: katoaako suuria teollisia työnantajia lisää ja miten maailmantalous ylipäätään kehittyy. Osaavan työvoiman puutteesta uhkaa tulla kehityksen jarru, vaikka suhdannevaihtelut pysyisivät maltillisina. Suurimmat, globaalit uhat liittyvät ilmastonmuutokseen ja yleiseen epävarmuuden tunteeseen. Äärevät sääilmiöt ovat lisääntyneet ja hankaloittavat mm. alkutuotantoa. Koronapandemia jättää jälkensä maailmaan ja lisää osaltaan ihmisten epävarmuutta tulevasta. Turvallisuuden tunnetta vähentää myös radikalisoituminen ja koveneva asenneilmapiiri. Kehittämistä laimentaa myös tarpeeton byrokratia.

KEHITTÄMISTARPEET JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Miten vahvuudet hyödynnetään tukeutuen mahdollisuuksiin: Hyvää sijaintia ja liikenneyhteyksiä tulee hyödyntää sekä vakituisten asukkaiden että matkailijoiden saamiseksi alueelle. Alueen mahdollisuuksia rauhallisena, viihtyisänä ja hiljaisena asuin- ja työympäristönä, joka tarjoaa puitteet erityisesti luonnossa liikkumiseen, erilaisiin elämyksiin ja hyvinvoinnin lisäämiseen, tulee tuoda esiin. Matkailukohteista ja -palveluista tulee kehittää entistä houkuttelevampia ja monipuolisempia ja valjastaa erityisesti kunnat, yritykset ja oppilaitokset toimimaan yhteistyössä niiden kehittämiseksi. Yrittäjiä tulee kannustaa kehittämään erityisesti matkailu-, elämys- ja hoivapalveluita sekä korkeammin jalostettuja, paikallisesti tuotettuja elintarvikkeita. Tapahtuma- ja kulttuuritoimintaa tulee tuoda tunnetuksi matkailijoille ja alueen asukkaille. Kymijokea ja muita vesistöjä hyödyntävää toimintaa tulee kehittää. Luonnonläheisyys ja hyvät ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet voivat tehdä alueesta entistä houkuttelevamman, joten

viihtyisän, monipuolisen ja esteettömän ympäristön kehittämiseen tulee panostaa. Vaikka yhteisöllisyyttä on, sitä voi myös kasvattaa. Sekä nykyiset että tulevat alueen asukkaat ja matkailijat tarvitsevat sekä uusia että olemassa olevia palveluita.

Miten voitetaan heikkoudet ja torjutaan uhat: Alueen veto- ja pitovoimaa tulee parantaa luomalla siitä houkutteleva asuin- ja työskentelypaikka. Tämä onnistuu parantamalla alueen imagoa, lisäämällä yhteistyötä sekä parantamalla asenneilmapiiriä. On tärkeää, että osaaminen lisääntyy niin yksilö- kuin yritystasolla. Yritysten välille tulee synnyttää toimivaa yhteistyötä sekä paikallisesti että kansainvälisesti ja pyrkiä tuotteiden ja palveluiden jalostusasteen nostamiseen. Ilmastonmuutosta tulee hillitä erityisesti pyrkimällä hiilineutraalisuuteen mm. kiertotalouden keinoin. Epävarmuutta ja radikalisoitumista vastaan voi taistella lisäämällä yhteisöllisyyttä ja osallisuuden tunnetta. Maailmantalouden suhdannevaihteluita vastaan voi varautua lisäämällä työvoiman osaamista ja työpaikkoja myös pieniin yrityksiin. On myös tärkeää, että toimialakenttä pidetään mahdollisimman monipuolisena, etteivät työpaikat ole vain yksittäisten yritysten varassa.

KASVUN STRATEGIAN ALUSTAVAT PAINOPISTEET ALUEEN VAHVUUKSIEN JA KEHITTÄMISTARPEIDEN POHJALTA

1. Elinvoiman lisääminen: tavoitteena lisää työpaikkoja, kehittämishaluisia yrityksiä ja lisää asukkaita alueelle

- yrittäjyyskasvatus ja nuorten yritystoiminnan tukeminen
- yritysten välisen sekä yritysten ja kuntien välisen yhteistyön lisääminen
- yritysten osaamisen lisääminen, mm. johtaminen, kansainvälistyminen, uudet teknologiat
- tuotteiden ja palveluiden jalostusasteen nostaminen
- infrastruktuurin ylläpidon tukeminen ja kehittäminen
- digitalisaation edistäminen
- palveluiden kehittäminen ja uusien palveluiden luominen
- maaseutuasumisen markkinointi
- alueen imagon parantaminen.

2. Matkailun lisääminen: tavoitteena lisää matkailijoita ja pidemmät viipymät

- matkailupalveluiden ja -kohteiden kehittäminen ja luominen
- Kymijoen ja muiden vesistöjen hyödyntäminen matkailussa
- matkailupalveluiden tuotteistaminen
- yritysten välisen yhteistyön kehittäminen
- alueen markkinointi.

3. Yhteisöllisyyden edistäminen: tavoitteena osallisuuden kokeminen ja juurtuminen paikallisyhteisöön

- asukas-, kylä- ja yhdistystoiminnan kehittäminen
- tapahtumien kehittäminen ja luominen
- yhteisöllisten harrastusmahdollisuuksien kehittäminen
- kulttuurihistorian ja paikallisuuden esille tuominen
- kylätalojen kehittäminen kylien palvelukeskuksina.

4. Viihtyisän ympäristön luominen: tavoitteena kestävä, monipuolinen ja viihtyisä ympäristö

- a. maisemasta ja biodiversiteetistä huolehtiminen
- b. vesistöistä huolehtiminen
- c. energiatehokkuuden ja -omavaraisuuden lisääminen
- d. kiertotalouden lisääminen.

Horizontaaliset tavoitteet: osaamisen kehittäminen, yhteistyö, lapset ja nuoret, ekologinen kestävyys.